Puolustusministeriö
Försvarsministeriet
Ministry of Defence

Valtioneuvoston selonteko tiedustelulainsäädännöstä

Tiedusteluselonteon sisältö

- **Johdanto**
  Toimintaympäristö
  Tiedustelutoiminta
- **Tiedustelun ohjaus ja yhteensovitus**
  Tiedustelun kohteet ja vaikuttavuus
  Toimivaltuudet
  Yhteistyö ja yhteistoiminta muiden tahojen kanssa
  Valvonta ja oikeusturva
  Muut esille tulleet seikat
  Resurssit
- **Yhteenveto**

Tiedustelulainsäädännön taustaa

2017

HE 202/2017 vp siviilitiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi ja HE 203/2017 vp laiksi sotilastiedusteluksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Huom. edeltävät PL 10 § :n muuttamista ja tiedustelutoiminnan valvontaa koskevat HE:t

2019

Tiedustelulait voimaan 1.6.2019

Keskeiset:
laki poliisilain muuttamisesta (poliisilain 5 a luku), laki tietoliikennetiedustelusta siviilitiedustelussa ja laki sotilastiedustelusta

2020

Tiedustelulakien voimassaolon ensimmäinen kokonainen kalenterivuosi

Asetettiin valmistelusihteeristö (SM, PLM, OM ja pysyvät asiantuntijat Supo, Pääesikunta, PV Tiedustelulaitos)

Selvitykset HaV:lle ja PuV:lle

2021

Hallitusohjelma: tiedustelulainsäädännöstä kokonaisvaltainen selonteko

EV 291/2018 vp-HE 202/2017 vp ponsi: kokonaisvaltainen seikkaperäisen selonteko tiedustelulainsäädännöstä

(toimivuus, tehokkuus, tuloksellisuus, kehittämistarpeet, valvonta, oikeusturvan toteutuminen, muut asiakokonaisuuteen liittyvät relevantit seikat)

Tiedustelun toimintaympäristö 1/2

- Muuttuva turvallisuusympäristö edellyttää ennakoivaa ja kokonaisvaltaista lähestymistapaa
- Suomi kantaa vastuuta Euroopan turvallisuudesta yhdessä muiden EU:n jäsenvaltioiden kanssa
- Tiedustelutiedon jakaminen EU:n jäsenvaltioiden kesken ja tiedusteluyhteistyö perustuvat kahdenväliseen ja monenkeskiseen vapaaehtoiseen yhteistyöhön

Tiedustelun toimintaympäristö 2/2

- Tiedustelutiedonvaihdolla suojataan kansallista turvallisuutta ja sen edelleen luovuttamisessa tulee varmistaa perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen
- Euroopan unioni kehittää kyvykkyyksiä hybridi- ja kyberuhkien torjumiseksi ja tässä toiminnassa tiedusteluyhteistyö on tärkeässä asemassa

Tiedustelun ohjaus ja yhteensovittaminen 1/2

- Valtioneuvostoon muodostettu tiedustelutoiminnan strategisen tason ohjaus- ja seurantakokonaisuus
- Sotilas- ja siviilitiedustelun ohjauksen yhteensovittaminen on osoittautunut onnistuneeksi
- Sotilas- ja siviilitiedusteluviranomaisille asetetut painopisteet ohjaavat tiedustelun kohdistamista

Tiedustelun ohjaus ja yhteensovittaminen 2/2

- TP-UTVA on tärkeä toimija
  - Tiedusteluviranomaisille annetuissa painopisteissä huomioidaan Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan ja kansallisen turvallisuuden kannalta merkittäviä kehityslinjoja, joista tarvitaan tarkempaa tietoa:
    - ylimmän valtiojohdon päätöksenteon tueksi
    - muiden viranomaisten kansalliseen turvallisuuteen liittyviä tehtäviä varten
- Tietoa voidaan hankkia myös välittömän tarpeen mukaan

Tiedustelun kohteet, toimivaltuudet ja vaikuttavuus 1/2

- Tiedustelun kohteet ovat sotilas- ja siviilitiedustelussa tarkkarajaisuudestaan huolimatta toimivia
- Suojattavia intressejä muun muassa kansanvaltainen valtio- ja yhteiskuntajärjestys, valtiojohdon toimintavapaus, alueellinen koskemattomuus, kansan elinmahdollisuudet, perus- ja ihmisoikeudet sekä yhteiskunnan elintärkeät toiminnot
- Uuden lainsäädännön toimivaltuuksien käyttämisellä sotilastiedustelun ja suojelupoliisin toiminta tehostunut ja kyky hankkia tietoa ulkomailta parantunut
  - Tiedustelujärjestelmän kyky muodostaa tilannekuva ja antaa ennakkovaroitus valmiuden säätelylle parantunut

Tiedustelun kohteet, toimivaltuudet ja vaikuttavuus 2/2

- Tunnistettu muutamia seuranta- ja arviointitarpeita
- Tietoliikenteen teknisten tietojen käsittely
  - Tietoliikennetiedustelun tarkemmaksi kohdentamiseksi
  - Tehostaisi toimintaa ja parantaisi yksityisen veistin suojaa
- Yhteiskunnallinen vaikuttavuus syntyy oikea-aikaisesta tilannekuvasta ja ennakollisista toimista

Yhteistyö muiden turvallisuus-viranomaisten kanssa 1/2

- Tiedusteluviranomaisten toimiva yhteistyö muiden turvallisuusviranomaisten kanssa on tärkeää ja välttämätöntä
- Eduskunnan oikeusasiamies ottanut omana aloitteenaan tarkasteltavaksi ns. palomuurisääntelyn ja antanut päätöksen 23.11.2021
- Uhkia torjutaan myös kansainvälisen tiedustelu- ja turvallisuusyhteistyön avulla

Yhteistyö muiden turvallisuus-viranomaisten kanssa 2/2

- Tärkeää toiminnallisesti sekä yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen ylläpitämiseksi
- Yhteistoiminta yritysten ja yksityisten yhteisöjen kanssa on tarkoituksenmukaista
- Uusien teknologioiden vaikutusta arvioitava avustamisvelvollisuuden näkökulmasta ja erityisesti kyberuhkien torjumisen kannalta

Tiedustelun valvonta ja oikeusturva

- Tiedustelutoiminta on luonteeltaan arkaluonteista ja perus- ja ihmisoikeusherkkää, jolloin valvonnan merkitys korostuu
- Valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että tiedusteluviranomaisten toiminnassa noudatetaan lakia
- Tiedustelutoimintaa valvotaan kattavasti usean eri tahon toimesta tiedustelutoiminnan eri vaiheissa
- Lainsäädännössä on varmistettu tiedustelun kohteena olevan henkilön oikeusturvatakeita
- Valvonnan resursseista ja kehittämisestä tulee huolehtia

Yhteenveto ja miten tästä eteenpäin 1/2

- Toteutetaan ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon, sisäisen turvallisuuden selonteon sekä puolustusselonteon linjaukset tiedustelutoiminnasta sekä varmistetaan lainsäädännön ajantasaisuus
- Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kannalta säädöspohjaa kehitetään kokonaisvaltaisesti keskinäisriippuvuudet tunnistaen

Puolustusselonteon kirjauksia

- Huomioidaan strategisten hankkeiden mukanaan tuomat mahdollisuudet
- Tiedustelu- ja valvontajärjestelmää kehitetään ja analyysi- ja tiedonhallintakykyjä vahvistetaan
- Laaja-alainen pitää sisällään hybridivaikuttamisen, mutta uhkakuvaan sisältyy myös avoin sotilaallinen voimankäyttö osapuolten välillä
- Kybersuorituskyky on osa nykyaikaista laaja-alaisen vaikuttamisen keinovalikoimaa
- Puolustusvoimilla on velvollisuus torjua maanpuolustukseen ja puolustusjärjestelmään kohdistuva tietoverkkotiedustelu sekä kyberhyökkäykset etenkin silloin, kun kyseessä on valtiollinen toimija

Yhteenveto ja miten tästä eteenpäin 2/2

- Huomioidaan turvallisuuteen vaikuttava toimintaympäristö ja varaudutaan vastaamaan monimutkaistuneisiin ja ennakoimattomiinkin muutoksiin
- Valtioneuvostotason strategista ohjaus- ja valvontatoimintaa kehitetään ja varmistetaan, että tiedustelutieto tavoittaa oikea-aikaisesti valtion ylimmän johdon ja eri viranomaiset
- Oikeusturvajärjestelyistä ja valvonnan tehokkuudesta huolehditaan edelleen